

PUTNU VĒROTĀJIEM PUTNI ĶEMEROS

Ķemeri aicina!

Ķemeri nacionālajā parkā, izņemot dabas rezervāta zonu, var brīvi staigāt, vērot augus, dzīvniekus un ainavas, ogot, sēņot, peldēties, sauloties, braukt ar divriteni un laivu. Ar mehānizētiem transporta līdzekļiem drīkst braukt pa vispārējās lietošanas ceļiem. Saudzēsīm vērtības, kuru dēļ šeit esam ieradušies!

PUTNI – BŪTISKA ĶEMERU NACIONĀLĀ PĀRKĀ VĒRTĪBA

ĶNP teritorijā sastaptas gandrīz 260 no 342 Latvijā kopumā konstatētajām putnu sugām. Šeit ir atrodamas gan ligzdojošas, gan caurceļojošas mežu, pļavu un ūdeņu putnu sugas, daudzas no tām retas un aizsargājamas. Rudenī pavasaros ĶNP teritoriju par atpūtas un nakšņošanas vietu izmanto tūkstošiem caurceļojošo zosu un dzērviu. Iecienītākās putnu vērošanas vietas ĶNP (kartē atzīmētas ar **I**)

1 Kaņiera ezers – sekls un aizaugošs lagūnas tipa ezers, kurā konstatētas ap 200 putnu sugas (lielākā daļa – ligzdotājas). Putniem bagātākais laiks ir pavasaris un vasaras sākums, kad ezeru var apmeklēt arī naktī, lai izdzirdētu lielo dumpi, virkni niedru ķauķu sugu, kā arī mazo ormanīti un dumbrcāli. Vasaras otrā pusē novērojami caurceļotāji – dažādas pīles, bridējputni (špībīši, tilbītes, tārtiņi u.c.), kaijveidīgie putni. Rudens sākumā, vakara krēslā var baudīt zosu ielaišanos ezerā uz naktsguļu. Ziemā, ja ir neaizsaluši lāsmeni, var novērot zivju gārņus, pīles, gulbjus, jūras ērgļus. Riekstu salā uzbūvēts putnu vērošanas tornis. Kaņierī drīkst izmantot tikai laivu bāzes laivas, kā arī jāņem vērā sezonāli ierobežojumi atsevišķās ezera daļās.

2 Slokas ezers – sekls lagūnas tipa ezers netālu no jūras. Putnus var vērot visa gada garumā. Ziemā no ledus brīvās lāmās uzturas ziemojošie ūdensputni. Vienlaikus vairāki tūkstoši putnu (g.k. lauči, pīles) te uzturas pavasara un rudens caurceļošanas sezonas laikā. Vasarā parasti var redzēt paugurknābja gulbjus, pīles, cekuldūkurus, laučus, zivju un arī balto gārni. Izveidots putnu vērošanas tornis, auto stāvlaukums, piknika vieta un ap 3 km garā Slokas ezera taka.

3 Dumbbrāja taka – atrodas dabiskā, cilvēku maz ietekmētā Vēršupītes palienes mežā. Pateicoties lielajam mirušās koksnes daudzumam, dumbbrājā ir sastopami dzeņveidīgie un dažādi dobumperētāji putni. Piemērotākais laiks apmeklējumam ir laiks no marta vidus līdz jūnija sākumam, īpaši rīta stundas, kad ir vislielākā dzeņu aktivitāte. Te var redzēt arī zilītes, paceplīšus un sarkanrīklietes.

4 Dunduru pļavas – plašas, mežu ieskaudas un visai nomajas, tāpēc – putnu iecienītas. Labākais apmeklējuma laiks ir no pavasara līdz vasaras otrajai pusei. Putnu vērošanai var izmantot torni. Teicama plēsīgo putnu vērošanas vieta, jo pļaušanas un ganišanas dēļ te uzturas sīkie grauzēji. Slampes upes atjaunotais, dabiskotais tecējums patīk zivju gārņim, melnajam stārķim un vairākām pīļu sugām, bet pavasara palu laikā applūstošās pļavas pievilina ceļojošos ūdensputnus. Vietām upītes krasta atsegumi piemēroti zivju dzenīša ligzdai. Betona konstrukciju tiltus pār Slampes upi iecienījušas mājas čurkstes, bet vasaras novakarēs te var dzirdēt griezi. No Slampes puses līdz Dunduru pļavām nokļūstam pa šauru, mežiem ieskautu koridoru, pa kuru iet grantēts ceļš – t.s. Melnragu rīkli.

5 Lapmežciema jūrmala pie Starpiņupes ietekas jūrā – lieliska bridējputnu, kaiju un dažādu pīļu sugu vērošanas vieta, īpaši migrāciju laikā. Te regulāri veidojas smilšu sēres un izskaloto dūņu joslas, kas pievilina putnus. Labākais laiks – jūlija beigās – augusts. Neaizsalstošajā Starpiņupītē starp slūžām un jūru uzturas ziemojošie ūdensputni.

6 Slampes lauki – rajons starp Vīkseli, Kalnāju fermu un Lanceniekiem – atklāta lauku ainava tiešā ĶNP robežas tuvumā, ko iecienījušas migrējošās zosis un dzērves, tādēļ rudenī pavasaros šeit var novērot lielus putnu barus, kas atpūšas un barojas.

7 Raganu purvs (Ķemeri–Antīnciema ceļa posmā) – iespēja iepazīt augstā purva ainavu un dažkārt arī sastapties ar šeit mītošākajām putnu sugām – dzērvi un rubeni.

Par putniem: www.putni.lv, www.lob.lv, www.ornitofaunistika.lv

Ķemeri nacionālais parks (dibināts 1997. g.) veidots galvenokārt, lai aizsargātu mitrājus – seklo Rīgas jūras līča rietumu piekrasti, aizaugošos piejūras ezerus, plašos purvu masīvus, mitros mežus (dumbbrājus) un palienu pļavas kā nozīmīgu daudzguņu un dzīvnieku, īpaši ligzdojošu un migrējošu putnu dzīves vietas. Parka teritorijā atrodas viens no lielākajiem Latvijas purvu masīviem – Lielais Ķemeri tīrelis, kā arī citi samērā lieli purvi – Raganu purvs, Zaļais purvs, Čaukciema purvs un Slokas purvs. Daļā no tiem savulaik ir iegūta kūdra. Ķemeri apkārtnē izsenis ir pazīstama kā daudz sēravotu izplūdes vieta un joprojām – nozīmīga sērūdeņu un ārstniecībā izmantojamo dūņu ieguves vieta, kas savulaik bija slavenā Ķemeri kūrorta izveides pamats. Nacionālā parka interesantākie vēstures objekti ir nesaraunājami saistīti ar piekrastes kā atpūtas un veselības atgūšanas kūrorta izmantošanu. Mūsdienās nacionālā parka teritorijā ir izveidotas izglītojošas dabas takas (Melnalkšņu dumbbrāja, Slokas ezera, Lielā Tīreļa (no 2013.g.) un Kaņiera pilskalna (no 2013.g.)), velomaršruti, uzcelti trīs putnu vērošanas torni u.c. Ķemeri nacionālā parka administratīvi – informatīvais centrs atrodas atjaunotajā Ķemeri „Meža mājā”.

PUTNU VĒROŠANAS LABAS PRAKSES PRINCIPI

- Netramdi un lieki netraucē putnus
- Atceries, ka dabā visas putnu sugas ir vienlīdz nozīmīgas
- Saudzē putnu dzīves vietas
- Cieni citu cilvēku tiesības un nepārkāp savējās
- Pieraksti savus novērojumus
- Dalies ar savām zināšanām pārdomāti
- Centies uzzināt vairāk

Putnu pasākumi ĶNP. Sekojiet: www.daba.gov.lv

- Pavasara putnu vērošanas dienas (katru gadu aprīlī)

- Rudens putnu vērošanas ekskursijas „Ķemeri spalvas” (starptautisko putnu vērošanas dienu ietvaros, oktobra pirmajā nedēļas nogalē)

Aprīkojums: Putnu vērošanai pie jūras vispiemērotākais ir binoklis no 8x30 līdz 10x50 lielu palielinājumu; ļoti noderīgs var būt arī teleskops ar palielinājumu 32-60x. Ar binokli ērti apskatīsiet interesējošo putnu baru, savukārt ar teleskopu jau konkrētāk noteiksiet putnu sugas piederību un citas nianšes. Tāpat, vēlams, lai būtu līdzīgi putnu noteicējs, kurš noder, ja tiek novērots kāds no retiemi vai līdz šim ļoti neparastiem putniem. Protams, kā jau ikreiz dodoties dabā, jāizvēlas laikapstākļiem un iepilnnotajām aktivitātēm atbilstoši apavi un apģērbs. Gada siltajos mēnešos noteikti jāpādomā par aizsardzību pret insektiem, kas Ķemeri nacionālajā parkā kā jau mitrāju parkā, ir īpaši daudz.

1 Lielais dumpis – šo Eiropā aizsargājamo, niedzīvo mītošo, brūni raibo drukno putnu ieraudzīt izdodas ļoti reti. Pavisam citādi ir ar tā balsi. Piemērotos apstākļos tā dzirdama pat 5 km attālumā un nav sajaukama ne ar ko citu – dobjā un savdabīga, tā līdzinās skaņai, kas rodas, pūšot gaisu tukšā pudelē.

2 Baltais gārnis – vēl pirms gadiem desmit šis spodri baltais, stārķa lieluma putns Latvijā bija ļoti rets maldu viesis, un katrs šī krāšņā putna novērojums bija notikums. Pašreiz baltais gārnis ir pievienojies Latvijā ligzdojošo putnu saimei. Tāpat kā tā „iedzimtais” radnieks zivju gārnis, baltais gārnis pārtiek no zivīm un ir bieži novērojams medtām tās niedzīvo tuvumā.

3 Jūraskrauklis – līdzīgi baltajam gārnim, arī jūraskrauklis Latvijas ligzdojošo putnu saimei ir pievienojies samērā nesen, taču tagad tā skaits, it īpaši caurceļošanas laikā, jau mērāms tūkstošos. Kaņiera ezers ir nozīmīgākā šo putnu ligzdošanas vieta Latvijā, savukārt, Ķemeru nacionālais parks ir lielākā šīs sugas koncentrēšanās vieta migrāciju laikā Baltijā.

4 Melnais stārķis – šai visā pasaulē apdraudētajai un aizsargājamai sugai veiltie pētījumi savulaik lika pamatus idejai par Ķemeru nacionālā parka izveidi. Ligzdošanai melnais stārķis izvēlas lielus, dabiskus un netraucētus meža masīvus, kādu pie mums kļūst aizvien mazāk. Ķemeru nacionālajā parkā visbiežāk šo putnu var novērot nelielās upītēs vai strautos, meklējam savu ierasto barību – zivis.

5 Apodziņš – Latvijā mazākā pūcīte – tikai mājas strazda lielumā! – ĶNP sastopama visai bieži, turklāt, aktīva tā ir arī dienas laikā. Tās balss ir vienkāršs svilpināts un, iemācoties to atdarināt, pūcīti var pievilināt visai tuvu. Par apodziņu klātbūtni mežā rūpējas arī dzeņi – to kaltie dobumi ir apodziņu mājvieta.

6 Mazais ērglis – vēl viena putnu suga, kuras izdzīvošanai ir vajadzīgi meži – ligzdu būvēšanai un mazuļu audzināšanai. Latvijā mīt 13 % no šīs sugas kopskaita pasaulē, un piemēroto ligzdošanas vietu dēļ vairāki šo putnu pāri mīt arī Ķemeru nacionālajā parkā. Mazā ērgļa galvenā barība ir grauzēji, tādēļ to bieži var novērot barojamies atklātā ainavā – virs laukiem, pļavām.

7 Dumbrcālis – ja klusā, vēla pavasara vai vasaras sākuma naktī, ejot gar kādu slapju, ūdensaugiem bagātu vietu (pārpuvotu pļavu, aizaugušu ezeru u.c.), no tās dzirdat nākam sīvēna kvieciem līdzīgas skaņas, varat būt gandrīz droši, ka tur par savu izredzēto dziedāšanā sacenšas un sāncensiem bijību mēģina iedvest dumbrcāju tēviņi. Šis nelielais putns dzīvo ļoti slēptu dzīvesveidu, un balss parasti ir vienīgā, kas liecina par tā klātbūtni.

8 Dzērve – šo skaisto putnu redzējis un dzirdējis laikam ir ikviens, visticamāk, kaut kad rudens pusē, augstu gaisā, kopā ar simtiem citu sugas brāļu un māsu dodamies uz siltākām zemēm pārļaut ziemu. Ķemeru nacionālajā parkā šos putnus bieži izdodas redzēt arī uz zemes – visbiežāk rudens pusē, pulcējoties baros uz laukiem un krājot spēkus tālajam ceļam uz siltajām zemēm.

9 Zosis – katru gadu ceļošanas laikā Ķemeru nacionālā parka teritoriju šķērso desmitiem tūkstoši šo putnu, bieži vien paliekot te arī uz naktsguļu. Zosu ierašanās nakšņošanas vietās īsi pirms tumsas iestāšanās ir iespaidīgs dabas priekšnesums, kuru ieteicams kaut reizi izbaudīt ikvienam.

10 Zivjērglis – šis augumā ne pārāk lielais, gaišais plēsējputns pārtiek tikai no zivīm, kuras medīt, planējot un nolūkojot medījumu no augšas un tad strauji metoties ūdenī tam pakāļ.

11 Jūras ērglis – šis ir lielākais Latvijas plēsīgais putns, un vairāki to pāri mīt arī Ķemeru nacionālajā parkā. Vecie putni tepat arī pārzīmo, jaunie pirmos gadus dod priekšroku ceļošanai. Jūras ērgļa iecienītākā barība ir ūdensputni, tādēļ, ja redzat, ka ūdenstilpes spārnoto iedzīvotāju vidū pēkšņi sākas vispārēja panika, tās iemeslu bieži vien var ieraudzīt, paraugoties augšup.

12 Grieze – ir ticējums, ka griezes asais „krrekk krrekk” griež vasaru divās daļās. Otrajā griešana jau pabeigta, bet pirmajā šī Eiropā apdraudētā putna balss pie mums vēl arvien ir neatņemama lauku ainavas sastāvdaļa.

13 Baltmugurdzenis – Ķemeru nacionālā parka simbols, kam īsti pa prātam ir šeit sastopamie dabiskie meži ar visiem tiem raksturīgajiem elementiem – dažāda vecuma augošiem kokiem, sausokņiem un kritālām. Tieši šī apstākļa dēļ ĶNP par mājvietu izvēlējušies arī visu pārējo Latvijā sastopamo dzerveidīgo sugu pārstāvjus.

Apzīmējumi: ■■■■■ – suga novērojama regulāri; ■■■■■ – suga novērojama neregulāri, * – dzirdamas šo sugu balsis

Lielais dumpis *Botaurus stellaris*

Baltais gārnis *Egretta alba*

Jūraskrauklis *Phalacrocorax carbo*

Melnais stārķis *Ciconia nigra*

Apodziņš *Glaucidium passerinum*

Mazais ērglis *Aquila pomarina*

Dzērve *Grus grus*

Baltpiers zoss *Anser albifrons*

Zivjērglis *Pandion haliaeetus*

Jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*

Grieze *Crex crex*

Baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*

Vērojamā suga	Vērošanas vieta	Vērošanas laiks													
		Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jūn	Jūl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec		
1 Lielais dumpis *	Kaņiera ezers														
2 Baltais gārnis	Kaņiera ezers, Slokas ezers														
3 Jūras krauklis	Kaņiera ezers, Slokas ezers, Lapmežciema jūrmala														
4 Melnais stārķis	Atjaunotā Slampes upīte, Dunduru pļavas														
5 Apodziņš *	Ķemeru apkārtnes meži														
6 Mazais ērglis	Dunduru pļavas, Melnragu rīkle, Odiņu polderis														
7 Dumbrcālis *	Kaņiera ezers, Melnragu rīkle														
8 Dzērve	Melnragu rīkle, Slampes lauki														
9 Zosis (caurceļojošs)	Kaņiera ezers, Slampes lauki														
10 Zivju ērglis	Kaņiera ezers, Slokas ezers														
11 Jūras ērglis	Kaņiera ezers, Slokas ezers, Dunduru pļavas														
12 Grieze *	Dunduru pļavas														
13 Baltmugurdzenis	Dumbbrāja laipa, Slokas ezera pastaigu taka														

Putnu vērotāji pie Kaņiera ezera

